

Adana ve Uzay - Havacılık Üssü

Günümüzde uzay ile ilgili konularda temel bir anlayış değişikliği yaşanmaktadır. Bir zamanlar teknoloji yarışının ve karşıt siyasi sistemler arasındaki rekabetin bir sembolü olan uzay çalışmaları, bugün günlük yaşamımızın bir parçası olarak ekonomik, bilimsel, politik ve sosyal hedeflerin gerçekleştirilmesi için vazgeçilemez bir araç konumuna gelmiştir. Uzay; artık araştırma, geliştirme, eğitim ve inovasyon, ekonomik büyüme, yüksek kalitede istihdam yaratma, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, doğanın korunması, afet yönetimi, güvenlik ve savunmanın sağlanması ve uluslararası iş birliği konularına hayati katkılar sunmaktadır. Dünyada küreselleşme sonucu veri, taşımacılık ve ürün akışı hızla artmaktadır. Küresel ekonominin sağlıklı ve güvenli işlemesi için uzay teknolojileri kullanılarak bu akımların kontrolü, dağıtımı

ve takibi önem kazanmaktadır. Çağımızda bilgi, ham maddelerden daha önemli bir stratejik değer hâline gelmiştir. Bilim ve araştırma, teknolojik yeniliklerin temelini oluşturarak ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmanın önünü açmaktadır. Uzay, bugün her türlü bilginin dağıtılması ve kullanımı için sağladığı iletişim imkânları ile bilgi toplumunun vazgeçilemez boyutlarından biri olmuştur. Doğal kaynakların korunması ve yerküredeki olumsuz değişimlerin ölçülüp analiz edilerek karşı önlemlerin alınması, insanlığın geleceği için hayati önem taşımaktadır. Çevresel değişikliklerin izlenmesi, hava durumu tahmini, iklim değişikliğinin sonuçlarının değerlendirilmesi, su ve minerallerin belirlenmesi ve doğal afetlere karşı alınacak önlemlerden bazıları sadece uzay imkânları ile sağlanabilecek yer gözlem

ve haberleşme teknolojilerini gerektirmektedir. Gelişen teknoloji ile beraber ülkelerin karşılaştıkları risk ve tehditler de değişmekte, yeni ortaya çıkan tehditlere karşı savunma politikalarının güncellenmesi önem arz etmektedir. Çağımızda ülke güvenliği, kamu ve özel kurumların gerçekleştirdiği koordineli, bütünleşik sistemlerle mümkün olabilmektedir. Uzay sistemleri geliştirmekte olan krizlere karşı erken uyarılar sağlanması; ülke sınırlarının iç ve dışındaki faaliyetlerde teknolojik imkânlar sunması ve yardım faaliyetlerinin ulaştırılması için gereken hayati bilgileri hızla iletebilmesi sebebiyle milli menfaatler açısından vazgeçilmez hâle gelmiştir. Yakın zaman diliminde uzayın ilave bir hareket sahası olarak kara, deniz ve havadan sonra dördüncü boyut olacağı tahmin

edilmektedir. Bu gibi sebeplerle uzay stratejisi, ülkemizin siyasi hedeflerinin ayrılmaz bir parçası olarak anlaşılmalı, tüm uzay faaliyetleri bu siyasi hedeflere olan katkıları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Ülkemiz, anahtar küresel sorunlar ile baş edebilmek ve ekonomik çıkarlarını en üst seviyede koruyabilmek için uzaydan yeterince yararlanmak zorundadır. Bu bağlamda Türkiye, son 20 yılda uzay alanında yavaş başlayan ancak hızlı ilerleyen ciddi bir yol kat etmiştir. Günümüzde Türkiye, kendi uydularını üretecek bilimsel ve teknik altyapıya, insan gücüne erişme doğrultusunda gelişmeler sağlamıştır ve uzay, ülkemizin ileri teknoloji politikasının önemli bir dayanağı hâline gelmiştir. Uzay alanına bütçeden ayrılan payın her geçen yıl arttığı görülmektedir. Nitekim Türk yapımı yer gözlem uydusu RASAT, 2011 yılında ve

yüksek çözünürlüklü uydumuz GÖKTÜRK-2 ise 2012 yılında başarı ile yörüngeye yerleştirilmiştir.¹ Ancak tüm bu gelişmelere rağmen özellikle gerekli altyapının eksikliğinden ötürü ülkemiz birçok dünya ülkesinden geri kalmıştır. Bu alanda öncelik uzay ve havacılık üslerinin artmasına bağlı olarak gelişebilir. Bu noktada üssün kurulacağı kentin neresi olacağı önemli bir ölçüttür. Peki, bir uzay üssü nereye kurulur? Bu sorunun uzay üslerinin ilk inşa edildiği dönemlerdeki yanıtı; bu ilk dönemlerde uzay araçlarının deniz yoluyla teknelerle taşınması söz konusu olduğu için üssün deniz kıyısında olması gerekliliği idi. Yani deniz taşımacılığına ve her türlü hava koşulunda çalışabilecek bir hava üssü kurmaya uygun bir yer olmasıydı. Bunun yanı sıra bölgenin iletişim ağına yakın, endüstriyel destek verecek kurum ve firmaların ulaşabileceği bir yer olması günümüzde de önemli bir gerekliliktir. Özellikle uzay üslerinin ekvatora yakın bölgelerde kurulması uzay araçlarının fırlatılmasında büyük avantajlar sağlamaktadır. Ekvatordan fırlatılan araçların daha az enerji harcamaları nedeniyle kuzeyden fırlatılan roketler daha büyükken, ekvatora yaklaşıldıkça kullanılan roketlerin boyu da küçülebilmektedir. Ayrıca bir uzay üssünün kurulacağı

bölgenin iklimsel koşullarının da uygun olması gerekmektedir. Uzaya çıkışa uygun, berrak ve sakin hava koşullarının olduğu bölgeler bir uzay üssü için daha avantajlıdır. Bu gibi sebeplerle ülkemizde kurulacak bir uzay üssü için Akdeniz Bölgesi öne çıkmaktadır. Akdeniz Bölgesi'nde bu tarz üslere uygun kentler arasında iklim koşulları, stratejik konumu ve ekonomik ulaşılabilirlik seviyesi açısından bir sıralama yapılırsa Adana bu kentlerin başında gelir. Nitekim hâlihazırda Adana dünyanın gözünün üzerinde olduğu İncirlik Üssüne evsahipliği yapmaktadır. İncirlik Üssü, kritik bölgelere yakınlığı ve iklim koşulları açısından büyük öneme sahip Adana'da kurulmuş olması sayesinde her zaman ve her durumda stratejik önemini korumuştur. Adana'ya benzer olarak Avrupa'nın ilk Uzay Kampı'nın olduğu ve önemli bir uzay ve havacılık üssüne ev sahipliği yapan Cannes-Mandelieu'dur. Bugün iki milyondan fazla nüfusuyla Türkiye'nin en büyük beşinci büyük ili olan Adana; ekonomik anlamda ciddi hamleleri, artan ihracatı, büyük sanayi hacmi ile yükselen bir kent görünümü sergilemektedir. Kerkük -Yumurtalık Petrol Boru Hattı'nı sınırları içinde barındırması ve 2014 yılında inşası bitecek

olan Türkiye'nin ikinci büyük yeni havalimanına ev sahipliği yapacak iki büyükşehirden biri olması, Adana'nın uzay ve havacılık üssü olması konusunda elini güçlendirmektedir. Türkiye, diğer tüm alanlarda olduğu gibi, bilim, teknoloji ve inovasyon alanında da, 2023 yılında dünyanın en ileri, en gelişmiş ülkelerinden biri durumuna gelmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda uzay alanına yapılan yatırımlar ile güncel ihtiyaçların karşılanmasının yanı sıra ülkemizde uzay kapasitesinin büyümesi ve uluslararası rekabete dayanıklı bir uzay sektörünün gelişmesi hedeflenmelidir. Nitekim Türkiye'nin 2023 sürecinde kendisine koyduğu bu hedefte Adana, gerek stratejik konumu ve iklimsel yapısı gerekse tarihi ve kültürel mirası, doğal kaynakları ve

iş dünyası ile ön plana çıkmalıdır. Burada kurulacak bir üs, ülkemiz ve bölgenin kalkınmışlığı için oldukça isabetli bir tercih olacaktır. Özellikle ulu önder Atatürk'ün 1936 yılında Eskişehir Tayyare Alayı'nı ziyareti sırasında dile getirdiği "Bir gün insanoğlu uçaksız da göklerde yürüyecek, gezegenlere gidecek, belki de Ay'dan bize mesajlar yollayacaktır. Bu mucizenin tahakkuku için 2000 yılını beklemeye hacet kalmayacaktır. Gelişen teknoloji bize daha şimdiden bunu müjdeliyor. Bize düşen görev ise Batı'dan daha fazla geri kalmamayı temindir."² sözünün uzaya işaret ediyor oluşu, 2023 vizyonunda ülkemiz için önemli bir ilham kaynağı olacaktır.

Poyraz Gürson Ph.D.

Dipnotlar

1. "11. Denizcilik ve Haberleşme Şurası Havacılık ve Uzay Teknolojileri Çalışma Grubu Raporu", <http://www.ulastirmasurasi.gov.tr/assets/up/pdf/yeni/havac%C4%B1l%C4%B1k.pdf>
2. "Türk Hava Kurumu Tüzüğü", www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/5212.html

Geçmişten geleceğe miras...

MAKİNA ve KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU
www.mkek.gov.tr